

ŠTUDIJSKA IN LJUDSKA
KNJIŽNICA
Trg svobode 1
2250 PTUJ

Aluminij

Časopis družbe Talum, d.d., Kidričevo

december 1998 / štev. 10 / leto XXXV

TALUM, p.o., KIDRIČEVO
2325 Kidričevo

Srečno 1999

Z o p t i m i z m o m v l e t o 1 9 9 9

Člane uprave Taluma smo zaprosili za izjave o tem, kaj je v Talumu zaznamovalo leto, ki se izteka in kakšna so pričakovanja ter cilji v letu 1999.

Predsednik uprave mag. Danilo Toplek

Leto 1998 bo vsekakor v zgodovini Taluma zapisano kot eno od prelomnih.

Končno smo uspeli normalizirati poslovanje, saj smo delno uredili oskrbo z električno energijo in spremenili lastniško strukturo Taluma, s tem pa dobili pravo osnovo za nadaljevanje lastnjenja Taluma.

Veliko časa smo porabili za dokazovanje, da smo moderno in učinkovite organizirana družba, tehnološko in tehnično na nivoju boljših proizvajalcev aluminija v svetu, da obvladujemo poslovni proces, vendar ne moremo dosežati pozitivnih rezultatov, če so nekateri osnovni pogoji, kot je npr. cena električne energije, tako drugačni od tistih, ki jih ima konkurenca.

Vse, kar se smo opravili doslej, je osnova za nadaljnji razvoj in načrte, ki nas čakajo. Poleg dokončanja lastnjenja je to posodobitev proizvodnje v elektrolizah: izgradnja elektrolize C2 in postopno zapiranje že dotrajane elektrolize B.

Prepričan sem, do to ni le moj cilj in želja, ampak, da si to želi večina zaposlenih članov Taluma, kajti le na ta način je možno zagotoviti trdno osnovo za poslovanje in dodatne programe, za katere upam, da bomo našli dovolj moči in znanja, da jih uresničimo.

Brez zavzetosti in znanja, včasih pa tudi potrpežljivosti vseh članov kolektiva, verjetno tega, kar smo, ne bi uspeli narediti, zato hvala.

Želim vam prijetno praznovanje in srečno 1999. Pričakajmo ga z optimizmom!

Članica uprave Brigita Ačimovič

Ko se bliža konec leta, ljudje na to različno reagiramo. Nekaterim je žal, da je znova minilo eno leto in smo starejši, drugi gledajo v novo leto z upanjem na nove priložnosti.

In v Talumu jih imamo. Na mnogih področjih, če jih le želimo izkoristiti. Velika priložnost nas vseh je nenehno izobraževanje in usposabljanje. Pri čemer nam naše podjetje nudi kar mnogo. V letu 1998 se je vsak zaposleni izobraževal povprečno 19 ur. Kar je lep rezultat v primerjavi z ostalimi slovenskimi podjetji.

Enake možnosti so predvidene tudi v naslednjem letu. Na nas je, da jih izkoristimo. Da jih razumemo kot izzive in nove priložnosti za podjetje in za nas same.

Član uprave Zlatko Špoljar

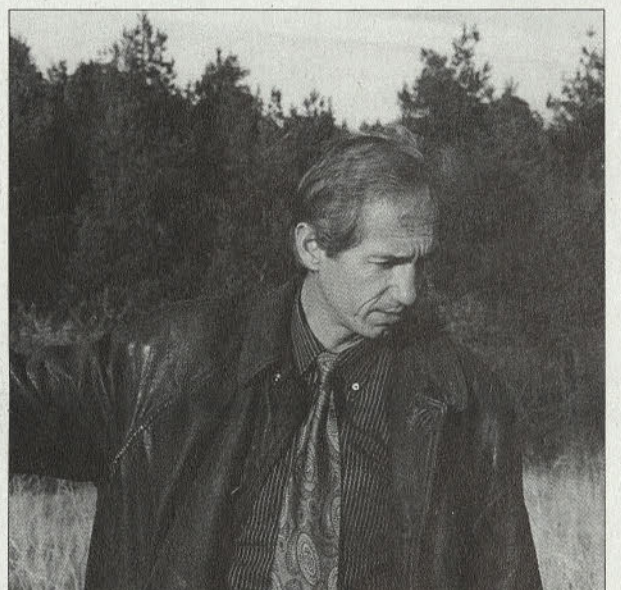
V Talumovi kroniki je leto 1998 brez dvoma eno od prelomnih let, saj smo v celoti uspeli sanirati Talumovo

poslovanje ter Talumu d.d. zagotoviti mesto med najboljšimi gospodarskimi družbami v Sloveniji v letu 1998.

Prihajajoče leto 1999 bo po napovedih poslovno zelo krizno, vendar upam, da ga bomo v dobrem sodelovanju članov kolektiva, sindikata, uprave in lastnikov uspešno zaključili.

Iskreno si želim, da bi pred mojim odhodom v pokoj bil navzoč pri položitvi temeljnega kamna za elektrolizo C2.

Član uprave Bojan Žigman

Ugodni proizvodni rezultati, izboljšanje kakovosti naših proizvodov, kakor tudi kakovosti poslovanja nasploh in uspešno izvedene spremembe v proizvodnih procesih, kažejo na pravilnost prestrukturiranja podjetja. Vse aktivnosti so usmerjene v povečanje proizvodnje v elektrolizi C in ustavitvi proizvodnje v elektrolizi B ter na ta način zagotovitev dolgoročne poslovne uspešnosti podjetja.

Kot temeljne cilje poslovanja smo si zraven poslovne uspešnosti zadali tudi skrb za zaščito okolja in izboljšanje delovnih pogojev, kar bo še povečalo uspešnost dela in potrdilo ekološko naravnost proizvodnje v Kidričevem. Na ta način bomo sposobni konkurirati večjim in močnejšim proizvajalcem aluminija.

Analitiki napovedujejo prihodnji dve leti kot krizni, zaradi predvidene nizke ravni cene aluminija. Za nas to pomeni še dodatno preizkušnjo. Kako uspešni bomo pri izvajanju nadaljnjih sprememb in prilagajanju na zaostrene tržne razmere bo v veliki meri odvisno od nas samih, vendar nam doseženi rezultati kažejo, da bomo skupaj kos tudi tej preizkušnji.

Srečno!

Skupaj smo bili uspešni

Predsednik uprave Taluma je na strokovnem svetu, kjer so bili prisotni vsi vodje delovnih enot in služb oziroma njihovi namestniki, podelil štire zlate metulje, najvišje priznanje za uspešno in prizadevno delo v Talumu.

Toda letos je moral tudi sam sesti med dobitnike, saj je Komisija za priznanja v sestavi Ivana Banič Kanjčević (predsednica), Marjan Toplak in Bogdan Lukman (člana), odločila, da sprejme predlog Nabavne službe, ki so ga podpisali vsi vodje enot in služb, da se izredno za dosežke v času vodenja Taluma podeli zlati metulj tudi predsedniku uprave mag. Danilu Topleku.

Danilo Toplek, Venčeslav Škerget, Jože Kuserbanj, Ivan Bauman, Vlado Predikaka

V pozdravnem nagovoru dobitnikom je predsednik uprave posebej poudaril, kako pomemben je človek, četudi streže moderni tehnologiji, saj stroji brez ljudi ne pomenijo nič. "Mrtvo stvar, ki jo premaknejo le ljudje. V pravo ali nepravo smer."

V Talumu smo v teh letih prav po zaslugi vodstva dokazali, da se v smeri nismo zmotili. "Menim, da smo lahko bolj optimistični kot smo bili, saj ni vse tako črno kot pravijo nekateri zunanji opazovalci, in se nam ni treba bati za naš jutrišnji dan. Seveda z enako zavzetostjo in delom", je končal svoj nagovor.

Kot dobitnik zlatega metulja pa je mag. **Danilo Toplek** med drugim dejal:

"To priznanje sprejemam kot priznanje vsem vam (sodelavcem), ki skupaj z menoj vodite to fabriko, kajti sam ne bi mogel narediti nič. Lahko sicer usmerjam in dajem pozitivno energijo, toda če ni sodelovanja, ni uspehov. Mi pa smo bili, kljub številnim težavam, skupaj uspešni. Bistven je bil pozitiven naboj, ki je bil vedno prisoten. Pred nami je še veliko nalog in upam, da jih bomo sku-

paj uspešno reševali. Hvala lepa!"

Tudi vsi štirje nagrajenci so se brez treme zahvalili za priznanje. **Vlado Predikaka** je poudaril, da ga sprejema kot priznanje vsej elektrolizi in svojo nagrado v šali pokomentiral nekako takole: "Nagrade za življenjsko delo se ponavadi dobijo na koncu človekove ustvarjalne poti, jaz pa te še ne mislim končati."

Ivan Bauman je hvaležen svojim sodelavcem, kajti če ne bi bili takšni kot so, tega priznanja ne bi dobil.

Prav tako misli **Jože Kuserbanj** in omenja svoje sodelavce, saj je v tovarni še veliko drugih, ki bi si zaslužili zlatega metulja.

Najmlajši med njimi, **Venčeslav Škerget**, se je zahvalil vsem, ki so predlagali in presodili, da dobi priznanje prav on, saj se mu zdi, da je komaj začel svojo delovno pot.

Po uradnem delu so si seveda nazdravili in v sproščenem klepetu rekli še marsikaj zanimivega.

Vera Peklar

Podelitev nagrad in priznanj Fundacije Avgusta Kuharja za leto 1998

Nagrajenec Janez Šterbal

Fundacijo Avgusta Kuharja je v letu 1996 ustanovila Zveza društev varnostnih inženirjev in tehnikov Slovenije. Poimenovali so jo po nestorju slovenskih varnostnih tehnikov Avgustu Kuharju (1906 - 1964). Namen fundacije je splošno koristen in trajen. Ustanovljena je bila za področje varnosti in zdravja pri delu. Namen se izpolnjuje s podeljevanjem nagrad za izjemne strokovne dosežke ter priznanj za dolgotrajno strokovno delo na področju varnosti in zdravja pri delu ter s krepitvijo zavesti o potrebnosti sistematičnega strokovnega varovanja zdravja ter življenjskega in delovnega okolja.

Letošnja podelitev je bila druga po vrsti.

Po podelitvi sem se pogovarjala z Janezom Šterbalom, ki ni skrival, da je nagrade vesel, posebno, ker jo je podelila komisija na republiškem nivoju in kar je še ena potrditev več, da je bila njegova življenjska odločitev pravilna, ko se je posvetil področju varstva pri delu. Spominjal se je daleč nazaj, ko je začel svojo delovno pot kot kvalificiran vodovodni inštalater, ki si je neizmerno želel imeti srednjo šolo. Pravi, da se je takoj po prihodu v tovarno vpisal in se veliko učil. Res učil, poudari, in si v srednji šoli nabral veliko znanja. Potem je zamenjal več delovnih mest, pa ne zato, ker bi bil slab delavec, ampak, ker je hotel vedno več. Ni ga bilo strah

Strokovna komisija je v obrazložitvi zapisala, da je najpomembnejši dosežek Janeza Šterbala, "da mu je uspelo prepričati vodilne in vodstvene ter druge zaposlene v Taumu, da sta varnost in zdravje pri delu stalna in skupna naloga vseh in pomembna ekonomska kategorija za ocenjevanje delovne uspešnosti posameznika in poslovne uspešnosti gospodarske družbe. Služba za razvoj in tehnologijo so spoznali svojo vlogo pri načrtovanju varnosti pri delu. Vzgoja in izobraževanje, katerih praktični del so pripravili neposredni vodje, sta postala temeljna metoda za utrditev sistema varstva pri delu, v katerem vsaka služba prevzema svoj del naloge"

Janez Šterbal z nagrado

izzivov, tudi odgovornosti, ki se mu je ponudila, ko je bilo treba nadomeščati šefa. Stopničko za stopničko se je vzpenjal in došolal za varnostnega inženirja in diplomiranega organizatorja dela, ki že vrsto let uspešno vodi službo za varstvo pri delu v Talumu in je aktiven član Društva varnostnih inženirjev in tehnikov Maribor.

Program ukrepov, za katerega je strokovna komisija ugotovila, da izpolnjuje pogoje za podelitev nagrade, je nastal v letu 1996 s ciljem zmanjšati poškodbe pri delu na raven, ki bo primerljiva s proizvajalci aluminija v Evropi. Zmanjšanje števila poškodb naj bi znašalo 20 odstotkov. Namen programa je bil organizacija dela, v kateri je varno delo skupna stalna naloga vseh zaposlenih. Cilj programa je bil tudi spremljanje stroškov varstva pri delu na posebnem kontu.

Podelitev so spremljali tudi mediji in naš nagrajenec je moral dati kar nekaj izjav, eno od njih tudi za Aluminij:

"Kot sem že dejal mi osebno ta nagrada pomeni potrditev, da sem se v življenju pravilno odločil, ko sem začel delati na področju varstva pri delu. Zelo sem vesel, da je postalo varno delo skupna in stalna naloga vseh zaposlenih v Talumu, uspešno delo omogoča tudi to, da smo samostojna služba s tremi varnostnimi inženirji in osmimi strokovnimi sodelavci, zadolženimi za varstvo pri delu v delovnih enotah. Posebej pa moram poudariti razumevanje vodilnih delavcev in številne pobude, ki jih dajejo za zagotavljanje učinkovitejšega varstva pri delu. Pravzaprav sem hvaležen vsem zaposlenim, ki se zavedajo pomena varstva pri delu, kajti če ne bi bilo njihovega sodelovanja, tudi nagrade ne bi bilo."

Vera Peklar

Milan Klajnšek

Svet ne pripada samo zdravim

Milan Klajnšek, elektrotehnik, vodja vzdrževanja elektroliz, predsednik Društva za cerebralno paralizo Ptuj Ormož, mož in oče dveh mladostnikov. Prijeten sogovornik, ki se ne izgublja v besedah. Resno in umirjeno pove, kar misli. Nobeno vprašanje mu ni odveč, nobeden odgovor ne ostane prikrit. Dovolj čez prag zelo osebnih stvari. Morda bodo njegove izkušnje v pomoč še komu, kajti v življenju mu je namenjeno posebno poslanstvo - biti oče sina s cerebralno paralizo.

Ob listanju revije Petka, ki jo izdaja Zveza društev za cerebralno paralizo, sem čisto slučajno med nagrajenci zagledala fotografijo Milana Klajnška s podelitve priznanj ob petnajstletnici delovanja zveze. Milanu Klajnšku so ga podelili "za večletno zavzeto društveno delo, oživitev, vodenje in vse večje uveljavljanje Društva za cerebralno paralizo Ptuj Ormož, predvsem pa za čimbolj celovito in kakovostno skrb za otroke in mladostnike s to možgansko okvaro na tem območju." Drugi razlog, da sem ga pa povabila k pogovoru je bil zelo odmeven oktobrski dobrodelni koncert v organizaciji Sončka, kakor se imenujejo vsa društva združena v Zvezi društev za cerebralno paralizo. Dobili so veliko sredstev in načrtovanje prihodnosti je veliko prijaznejše.

Milan Klajnšek: Pred osmimi let smo postali samostojno društvo in začeli iz nič. Izbrali so me za predsednika in zadali smo si nalogo, da našim otrokom, kakor tudi odraslim osebam iz ptujskega in ormoškega območja zagotovimo enake možnosti vključevanja v okolje v katerem živijo.

Otroci bodo kmalu končali obvezno šolanje in imajo zelo malo možnosti, nekateri pa nobenih, da bi šolanje nadaljevali. Prav zato smo se trudili dobiti svoje prostore, kjer bomo, upam, zaposlili večino teh mladostnikov.

Dolgo smo iskali in pretresli več variant, lani pa mo začeli razmišljati o lokaciji ob

avtobusni postaji. Kot član izvršnega odbora pri Zvezi društev za cerebralno paralizo sem kar v toku dogajanja in s svojim predlogom sem prav na vrhu natekel na ugoden odziv. Podprli so me in takoj sem šel v akcijo. Letošnjo pomlad je bila podpisana pogodba s KBM, enota Ptuj in Zvezo društev za cerebralno paralizo o odkupu teh prostorov. Društvo se je zavezalo, da bo del sredstev zagotovilo samo. Organizirali smo dobrodelni koncert in bili zelo uspešni. Dobili smo več denarja kot smo sploh smeli upati. Pred leti smo na tak način, skupaj z Društvom za duševno prizadete, kupili kombi, ki je bil nujno potreben za prevoz naših otrok. Šola ima sicer organiziran avtobusni prevoz, vendar se z njim lahko vozijo le tisti otroci, ki lahko samostojno vztopajo in izstopajo. Kombi pa je namenjen težje gibljivim otrokom in vozi vsak dan na relaciji Ptuj, Podlehnik, Sela, Ptujška gora, Majšperk, Stoperce in nazaj. Popoldne pa opravi prevoz v Pragersko. Vse potrebe še niso pokrite, toda več trenutno ne moremo storiti.

V vaši organizaciji je tudi zdravstveno terapevtska kolonija v Ankaranu

Milan Klajnšek: Takoj, ko smo postali samostojno društvo, sem začel z organizacijo zdravstveno trapevtske kolonije, katere smo se pred tem udeleževali skupaj z mariborskim društvom. Kolonija je ena od vodenih oblik družinskih počitnic.

Vključuje timske, diagnostične in vsakodnevne obravnave otrok, skupinske psihosocialne obravnave in družabne aktivnosti ter različne sprostivne ter razbremenilne tehnike za starše. To ni počitek na plaži, ampak trdo delo za otroke in starše.

Sta prisotna oba starša?

Milan Klajnšek: Zaželeno je, da bi bila oba, še lepše, če cela družina. Toda plačilo je zagotovljeno le za enega člana in še ta mora del sredstev pokriti sam. Iz leta v leto ugotavljamo, da je socialnih stisk vse več in v nekaterih družinah sta oba starša berz zaposlitve, zato tako velikega stroška ne zmorejo. Zelo malo je tudi tistih, ki gredo na morje kot družina. Seveda vključujemo v našo skupino tudi nečlane. To so ponavadi starši z zelo majnimi otroki, ki se v bistvu še ne zavedajo, kaj jih čaka. Zelo pomembno pa je, da se načrtno delo začne pri majhnem otroku. Ko odraste je prepozno. Ozdravitve pri cerebralni paralizi ni, lahko pa stanje izboljšamo oziroma ohranjamo na nekem določenem nivoju. Največkrat prav v teh zdravstveno terapevtskih kolonijah pridejo do spoznanja, kako je z njihovim otrokom. Izkušnje vseh ostalih so jim zelo dobrodošle.

V našem društvu se lahko pohvalimo z zelo dobrim zdravstveno terapevtskim timom, ki ga je težko dobiti. Hvaležni smo ptujski bolnišnici, zavodu v Dornavi in

seveda osnovni šoli Ljudevita Pivka. Težko je namreč najti specialnega pedagoga ali nevrofiziatra.

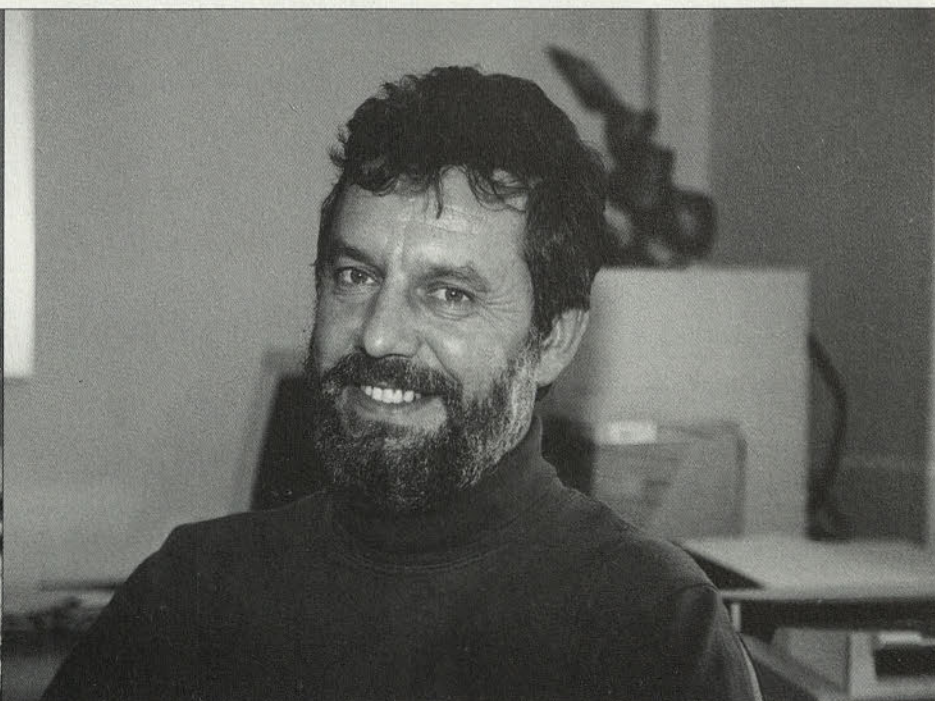
Zakaj?

Milan Klajnšek: Preprosto zato, ker je to delo, predvsem v zdravstvu, zelo slabo nagrajeno.

Koliko otrok je v skupini in kakšne so njihove težave?

Milan Klajnšek: Naša skupina, če mislite na kolonijo, šteje od 40 do 50 ljudi skupaj s starši in terapevti. Okvare otrok so različne. Nekateri imajo prizadet center za ravnotežje in zato velike težave z gibanjem, so pa drugače zelo sposobni, nekateri sploh ne hodijo in so na vozičku že od malega.

Cerebralna paraliza ni bolezen, ampak stanje. V strokovnih revijah piše, da je cerebralna paraliza trajna, vendar nespreminjajoča se motnja gibanja in drže, ki je posledica okvare možganov v njihovem zgodnjem razvojnem obdobju. Njene oblike so različne in se med seboj prepletajo. Tudi posledice so različne, od komaj opaznih do zelo težkih, navadno pa se odražajo v počasnih, nespretnih ali zelo sunkovitih gibih, otrplosti, mišičnih krčih, mlahavosti. Osebe imajo pogosto težave z vidom, prostorskim zaznavanjem in govorom, lahko imajo epilepsijo in še veliko drugih težav.

Ti otroci potrebujejo posebno skrb in nego. Kako pa je z vključevanjem v obvezno šolanje?

Milan Klajnšek: Če ne bi bilo oddelkov za kombinirano motene otroke na Ptuju, bi verjetno večina morala v zavode. Bom kar konkreten. Nama se je pred sedemnajstimi leti rodil sin in že po nekaj mesecih so se pokazale motnje v razvoju. Kljub upanju, da ne more biti tako hudo, je vsak obisk pri zdravniku znova potrdil njegovo drugačnost. Že od prvega leta starosti je bil vključen v redni vrtec. Otroci so ga imeli sebi enakega in zelo dobro se je počutil. Zavestno sva se odločila, da bo doma, saj je zelo pomembno, da odrasča v krogu svoje družine. Letos končuje obvezni del šolanja na oddelku za usposabljanje. Zelo rad hodi v šolo. Doma ima prijatelje in rad je v njihovi družbi. Res pa je, da se velikokrat zaveda drugačnosti in to tudi na svoj način izraža. Znano je, da so ti otroci, mladostniki in tudi odrasli zelo čustveni in občutljivi, zato jih neverjetno hitro lahko prizadenemo. Vsi strokovnjaki poudarjajo, da jih je treba vzgajati kot zdrave otroke, brez popuščanja in pomilovanja. To pa ni enostavno. Vzgoja zdravega otroka je zahtevna, ta pa še toliko bolj. Moram reči, da nama z ženo to uspeva.

Svet ne pripada samo zdravim, ampak tega se ne zavedamo, dokler sami nismo nemočni. Bo dovolj strpnos-

ti, pomoči in solidarnosti, da bodo vsi, ki so drugačni, lahko prilagodili življenje temu tempu in uveljavili svoje vrednote? Vi se ves čas trudite, da bi bilo tako.

Milan Klajnšek: Prav zato smo se odločili za varstveno delovni center na Ptuju, kjer bi zaposlili večino mladih z našega območja. Naslednji cilj je iskanje neke bivalne skupnosti. V tujini jih poznajo, tudi Maribor jo že ima, kjer živi skupina ljudi, ali pari, vsak v svojem prostoru, dnevni prostor pa je skupen. Veliko se jih odloči za skupno življenje. Čustev ne skrivajo, so izredno odkriti. Zdravi znamo to veliko bolj prikriti.

Se starši med seboj družite? Ste prijatelji?

Milan Klajnšek: Če bi imeli društvene prostore, bi bilo morda tega več. Izmenjave izkušenj so dragocene. Predvsem ob odrasčajočih otrocih čutimo tudi starši potrebo po druženju. Največ prijateljskih vezi nastane prav v kolonijah na morju.

Se znate sprostiti?

Milan Klajnšek: Zase lahko rečem, da. V kolonijah nas to poskušajo naučiti in temu namenjamo določen čas in razne aktivnosti kot so plavanje, tenis, igre z žogo,

družabne večere. Nevede se obremenjujemo in premalo mislimo na sprostitev. Vidim pri nas doma, kako mlajši sin podzavestno čuti odgovornost, čeprav mu dajemo vso svobodo.

Ste kdaj obupali?

Milan Klajnšek: Velikokrat se vprašam, zakaj ravno jaz, midva? Odgovora ni. Sprijazniš se. Moraš! Ko pomislim nazaj na ves trud, na vsa odpovedovanja, na številne terapije, npr. v času par - nepar, ko je bil na voljo le avtobus, ogromno prevoženih kilometrov, seštejem le uspehe. In uspehi so plačilo. Najin sin vendarle hodi.

Vam ostane kaj prostega časa? Kaj delate takrat?

Milan Klajnšek: Zelo rad kolesarim, posebno poleti. Navdušen sem nad igrami z žogo, predvsem nogometom in košarko. Zelo rad igram tenis. Vse zamujeno poskušam nadoknaditi z mlajšim sinom na morju. Z ženo zelo rada pleševa in najbolj se sprostita na kakšni zabavi ob glasbi.

Vera Peklar

izobraževanje

Novoletna čestitka predsednika sindikata

Spoštovane članice in člani SKEI!

Ob izteku leta se radi ozremo na prehojeno pot. Družno lahko ugotovimo, da smo v letu 1998 s skupnimi močmi in ob razumevanju Uprave v družbi Talum dosegli nekatera pričakovanja za zaposlene v družbi Talum in njenih hčerah, razen v Livarni Trbovlje.

Nezadovoljni ostajamo z nivojem plač v družbi Silkem, kjer bo potrebno nekaj storiti.

V letu 1999 si bomo prizadevali, da se uresničijo dane obljube vodstva Taluma in seveda budno bdeli nad spoštovanjem pravic iz delovnega razmerja. Upravi družbe Talum bomo predlagali sklenitev podjetniške kolektivne pogodbe, katere osnutek imamo pripravljen in ponuja nekaj več.

Vam in vašim družinskim članom želim v imenu celotnega Izvršnega odbora SKEI v letu 1999 veliko zdravja, sreče in zadovoljstva ter seveda spoznanja, da smo lahko le skupaj močnejši.

Predsednik Konference SKEI

Izobraževanje IKV kovinarjev

V novembru je v šolske klopi v našem izobraževalnem centru (še vedno mu pravimo tako) sedlo 18 sodelavcev, povečini invalidov iz DE Predelava aluminija, da bi si osvežili ali pridobili znanje, ki je potrebno pri opravljanju dela na dodelavi izparilcev. Nekaj predaha pri delu, ko je bilo manj naročil, so namreč izkoristili za izobraževanje, ki poteka med delovnim časom. Obsega 130 ur po veljavnem učnem programu. Tako je omogočeno

vsem, ki še nimajo kvalifikacije (teh je zelo malo) in vsem, ki se morajo prekvalificirati, da bodo lahko opravljali dela v Talumu. Ekipa predavateljev iz teorije in za opravljanje vaj je "domača" iz delovne enote Predelava aluminija in delovne enote Vzdrževanje.

Vera Peklar

Pa to je umetnost

Tako je rekel eden od obiskovalcev, ko se je navdušeno ploskanje v dvorani poleglo. Pihalni orkester Talum je svojih 50 let zaokrožil s slavnostnim koncertom v restavraciji Pan v Kidričevem. Gostje večera so bili godbeniki Pihalnega orkestra Pernik iz Bolgarije.

Z izbranim programom so navdušili obiskovalce, ki so jih nagradili z burnim ploskanjem. To pa je najlepše, kar si na koncertu želijo.

Od C partije do Pihalnega orkestra Talum

Zametki godbe segajo v leto 1948. Pred prvim novozgrajenim blokom v takratnem Strnišču so se ob popoldnevih sestajali moške in fantje in bilo jih je nekaj, ki so znali tudi igrati. Imenovali so jih C partija. Najprej je bilo le preganjanje dolgega časa ali prijetna sprostitev po delu, potem pa so rekli, zakaj ne bi bili godba. Z vodstvom sindikata v tovarni in soglasjem političnih funkcionarjev so delavci tovarne odločili, da del sredstev od plač namenijo za nakup inštrumentov.

Prvič je godba nastopala 1. maja 1948 pod vodstvom prvega kapelnika Maksa Vaupotiča. Od takrat naprej so jih vabili na številne veselice in razna praznovanja v bližnje vasi. Celu zaslužili so toliko, da so si leta 1953 že privoščili nastop v enotnih uniformah. Zanimivi so bili nastopi na gradu Borl, ki je bil v tistem obdobju prva delavska turistična točka. V letu 1955 je odšlo veliko članov, ker so bili doma iz Hrvaške, zato je moral novi kapelnik Franjo Vister zbrati precej mladih in pridobiti nekdanje člane, da je godba nemoteno delovala. Vadbeni prostor v sedanjem zdravstvenem domu so zamenjali za prizidek nekdanje kinodvorane v Kidričevem, ki ga je godba uporabljala vse do letošnjega leta.

Do 1965. leta je bila godba pod okriljem DPD Svoboda, s sklepom delavsega sveta, pa je prešla k tovarni. Prišel je novi dirigent Alojz Krajncan, ki je bil zaposlen samo za potrebe godbe. Ustanovil je pravo glasbeno šolo, učil mlade in starejše in razširil godbo na 35 članov in začeli so se zahtevnejši nastopi in gostovanja.

V letu 1968 je godba dobila novega dirigenta Jožeta Matjašiča in pod njegovim vodstvom so se prvič udeležili srečanja pihalnih godb v Kopru. Ko je prevzel vodenje zbora profesor Anton Horvat, se je godba začela udeleževati tekmovanj pihalnih orkestrrov in tako prepotovala skoraj vso Slovenijo ter dosegla lepe rezultate.

Orkester, kakor se imenuje že nekaj let, se redno udeležuje revij pihalnih orkestrrov na območju nekdanjih občin Ptuj, Lenart in Ormož.

Zadnjih šest let vodi orkester prof. Štefan Garkov, ki se trudi, da bi postal kvalitetnejši in

številčnejši. Lani se je orkester udeležil mednarodnega srečanja pihalnih orkestrrov na Madžarskem. Srečali so se orkestri iz Nemčije, Avstrije, Slovaške, Madžarske in Slovenije. Prav na tem srečanju je bilo videti, koliko posamezne evropske države razvijajo to vrsto glasbe.

Kdo so, od kod prihajajo?

V veliki družini pihalnega orkestra Talum so učenci osnovnih šol, nekaj srednješolcev, ki mnogokrat prihitijo na vaje kar od popoldanskega pouka, nekaj je študentov. Vsi so v šolah raznih smeri, le dva obiskujeta srednjo glasbeno šolo. In tisti, ki so šolo končali že pred mnogimi leti? Nekaj je upokojencev, ostali pa so zaposleni in se borijo za vsakdanji kruh. To so godbeniki, ki imajo poklicno ali srednjo šolo, le eden je končal fakulteto in postal zdravnik.

Pravijo, da se skoraj povsod v skupinah, ki se ukvarjajo s kulturo, najde več članov ene družine, včasih celo vsa družina. Tudi pihalni orkester se lahko pohvali z družino Švagan. Oče Jože je navušil za glasbo sina Draga, ta pa je v orkester pripeljal še svoja sinova Matijo in Blaža.

Člani orkestra vadijo dvakrat na teden v Kidričevem. Največ godbenikov je iz Kidričevega. Prihajajo pa še iz Velike Nedelje, Ptuja, Hajdine, Skorbe, Hajdoš, Majšperka, Apač, Strnišča, Lovrenca, Ptujске Gore in Maribora, od koder prihaja dirigent.

Včasih je težko uskladiti vse potrebe, toda kot pravijo "imeti moraš čut pripadnosti veliki družini pihalnega orkestra" in rad moraš imati glasbo.

Mladi prihajajo

Za obstoj vsakega pihalnega orkestra je nujno nenehno pomlajevanje. V kidričevskem orkestru se je zamenjalo že več kot sto članov. Skrb vsakega dirigenta in vodstva orkestra je, kako pridobiti

mlade godbenike. Kaže, da se orkestru - jubilanu ni treba bati za prihodnost. Z veliko moralno in finančno podporo vodstva Taluma je lani začel delovati oddelek glasbene šole v Kidričevem, ki že daje rezultate, saj so se po dobrem letu najbolj nadarjeni že vključili v orkester.

Na slovesnosti so podelili Gallusove značke, priznanja Zveze kulturnih društev Slovenije za dolgoletno sodelovanje v orkestru. Najstarejšim članom so bile podeljene umetniške grafike.

Priloga za naše upokoјence

Še nekaj utrinkov s srečanja

Dan odprtih vrat

Prav enaindvajsetega novembra, na praznik Taluma, smo odprli vrata vsem, ki so želeli videti, kakšna je tovarna na drugi strani ograje.

Ledeno je pihalo. Sonce je sicer hotelo omiliti dan, toda veter je bil močnejši. Obiska tovarne pa kljub temu ni preprečil. Prišlo jih je veliko. Starejših, mladih in najmlajših, tudi takšnih, da jih je bilo bolje imeti v naročju. Prišli so, da bi videli, kje je delal dedek, kje dela ati, morda mamino pisarno. Ampak tam, kjer delajo mame, sploh ni tako zanimivo, kajti računalnik ima že skoraj vsak doma. Aluminija pa ne moreš "skuhati" nikjer drugje kot v elektrolizi. Leta in leta po enakem postopku, pa vendar z otenki drugačnosti in novosti.

Vsako leto znova ugotavljamo, da dan odprtih vrat mora ostati, kajti veliko je takšnih, ki se leto za letom vračajo. Zakaj, sem čisto po naključju vprašala nekaj obiskovalcev.

Milan Muraj, upokojen kot kurir: "Zakaj? Bil sem na srečanju upokojencev, pa so nas tako lepo povabili. Po šestih letih sem zopet tukaj. Prišel sem si ogledat livarno, tisti del, kjer sem delal. Rad grem okoli, navajen sem biti med ljudmi. Vse življenje sem delal v skupini, najprej v livarni, nato sem bil kar deset let kurir, kar mi je zelo odgovarjalo. Rad sem to delal. Zato pa sem tudi sedaj zelo aktiven. Delam kar v treh društvih: gasilskem, pri upokojencih in pri rdečem križu in povsod sem tudi v upravnem odboru."

Skupina mladeničev: "Brrr, je mrzlo. Moj oče dela tukaj, pa smo šli pogledat. To so moji kolegi in v tovarni so prvič." Za imena nisem utegnila vprašati, tako so hiteli na toplo.

Gospod in gospa Skuber: "Sin dela v vzdrževanju. Mama pravi, da v slabih pogojih. V tovarno sva prišla prvič. Vidim, da je velika razlika med halo B in C," je povedal gospod, gospa pa je prijazno pritrdila.

Prihajate vsako leto? "Že dolgo sen ne bia", je potegnil po domače gospod **Jakob Strelec** iz Bukovc. "Bil sem na srečanju upokojencev in slišal povabilo. V stari livarni sem delal 27 let, pa sem prišel pogledat. Kako je vse drugače! Ampak moje peči so še, in celo delajo. Pa nekdanjega mojstra Lenderota sem videl. Prav vesel sem."

Gospod Hameršek nikoli ni delal v Talumu, ampak je upokojenec Agisa. "Vsako leto prihajam gledat, kako se kaj spreminja. Tudi zato, ker smo bili gasilci Agisa in Taluma zelo povezani in imeli veliko skupnih vaj. Vse tu notri mi je zelo znano. Letos pa me je še posebej zanimalo, kje je Intra, kajti v njej dela zdaj moj sin."

Na ogledu, predvsem livarne, je bil tudi naš upokojenec **Imre Varju** in na vprašanje, kakšna je razlika med njegovim in našim časom dejal kar: "Uf, uf, povsod se vidi! Ne da se primerjati. Vidi se,

da vlagate v posodobitev, da se je menjala generacija, vidi se, kako je šel razvoj naprej. Če primerjam delo v livarni, bi dejal, da so fizične obremenitve manjše. Čutiti je, da se delavci zavedajo, kako pomembno je znanje, kako pomembna je uporaba zaščitnih sredstev, bolj kot so se prej. Znanje in zavest sta na višjem nivoju. Od tovarne kot celote se zahteva kvaliteta in temu se prilagajate. Všeč mi je ta umirjenost v tovarni. Ne vem, če je to pravi izraz, povedati hočem, da nisem videl nobenega, ki bi se kar tako sprehajal po tovarni, čeprav je bil čas malice. Vsak je na svojem delovnem

mestu. Čut odgovornosti je drugačen. In urejenost okolja! To pa se z našimi časi ne da primerjati.

Redno berem Aluminij in spremljam dogodke povezane s tovarno, saj se 31 let, ki sem jih preživel v njej ne da kar tako pozabiti.

Kot upokojenec se ukvarjam s prijetno aktivnostjo, ki mi daje zadovoljstvo in pomaga, da se dobro počutim. Ker govorim madžarski jezik, pomagam folklornim skupinam pri organizaciji koncertov, lahko bi rekel, da sem njihov manager."

Med mlajšimi obiskovalci je bil **Kajetan**, ki si je z mamo in sestro ogledal vse, kar ga je zanimalo, a nad pogovorom ni bil navdušen. Na vprašanje, kje mu je bilo najbolj všeč, je bil kratek in jassen: "Nikjer, ker je premrzlo."

Matej P., študent, ki je med počitnicami delal v hali B: "Delo v elektrolizi je bila zame velika življenjska preizkušnja. Takrat sem občutil vročino, zdaj mraz. Moč narave in zahteve tehnologije se tukaj združijo, da jim ni mogoče kljubovati, ampak samo streči. Elektroliza zame ni več določeno število peči, elektroliza so ljudje. Bil sem z njimi v prvi izmeni in spominjal se jih bom s spoštovanjem. Škoda, da se danes nismo srečali."

Po desetih letih si je tovarno ogledal tudi **gospod Plohl**, ki je 29 let delal v livarni. Po srečanju upokojencev se je odločil, da pride pogledat, kakšna je razlika.

"Razlika? Še vprašate! Za sto odstotkov se je spremenilo v tem času. Komaj stopiš notri, že vidiš, kako je urejeno okolje. Pa kaj mi to ne bi bilo všeč! V stari livarni več nisem vohal plina, o novi pa, da ne govorimo. Fizičnega dela je manj. Slišim, da plače res niso velike, ampak redne. Prijetno mi je, da sem si lahko ogledal tovarno."

Vera Peklar

Zahvala

Ob boleči izgubi dragega moža, očeta, tasta in dedija

Franca Svenška, upokojenca Taluma, se iskreno zahvaljujemo nekdanjim sodelavcem in prijateljem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili k poslednjemu počitku, g. Dasku za odigrano Tišino ter sindikatu Taluma.

Žalujemo njegovi najdražji

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d.d. 2325 Kidričevo, Tovarniška c. 10, telefon: 062 7995-112, telefaks: 062 7995-139. Izhaja mesečno v nakladi 2500 izvodov. Glavna in odgovorna urednica: Vera Peklar. Sodelavca: Darko Ferlinc in Ivo Ercegovič. Fotografija: Stojan Kerbler, Darko Ferlinc, Vera Peklar. Fotografija na naslovnici Ivo Ercegovič. Računalniška obdelava: OK repro studio, Maribor. Tiskarna Bezjak, Maribor.

Po mnenju Urada za informiranje sodi časopis ALUMINIJ med proizvode informativnega značaja, za katere se plačuje 5 odstotni prometni davek.